

BARTONELLA HENSELAE EN KATTEKRABZIEKTE

Bartonella spp. zijn moeilijk kweekbare bacteriën (meer dan 7 dagen incubatie). Sommigen werden dan ook vroeger ondergebracht bij de Rickettsiae (*Bartonella quintana* was gekend als *Rickettsia quintana*). Rickettsiae zijn niet kweekbaar op synthetische bodems. Ook de naam *Rochalimaea* werd gebruikt (*Rochalimaea henselae*). De voornaamste *Bartonella* spp. worden opgesomd in tabel 1. *Afipia felis* vertoont gelijkaardige eigenschappen, maar wordt niet meer aanzien als verwekker van kattekrabziekte.

Tabel 1: *Bartonella* spp.

<u>Benaming</u>	<u>vector</u>	<u>ziekte</u>	<u>voorkomen</u>
<i>Bartonella bacilliformis</i>	zandvlieg	z. van Carrion	Colombia, Peru, Ecuador
<i>Bartonella elizabethae</i>		endocarditis	
<i>Bartonella henselae</i>	kattevlooi (?)	CSD, BA *	wereldwijd
<i>Bartonella quintana</i>	luis	loopgravenkoorts	wereldwijd

* CSD: *cat scratch disease* of kattekrabziekte; BA: bacillaire angiomatose

B. bacilliformis wordt overgedragen door een zandvlieg (*Lutzomyia verrucarum* in Peru) en verwekt de ziekte van Carrion in Colombia, Peru en Ecuador. De acute vorm wordt gekenmerkt door een hemolytische anemie (Oroya koorts), de chronische vorm door huidletsels (*verruca peruana*) (1).

B. quintana wordt overgedragen door de lichaamsluis (*Pediculus humanus*) en verwekt loopgravenkoorts, gekenmerkt door koorts en huiduitslag. Dikwijls duurt deze koorts vijf dagen (*quintana*). Meer dan één miljoen manschappen werden aangetast tijdens WO I. Infecties met *B. quintana* worden af en toe aangetroffen bij HIV-patiënten en bij dakloze alcoholiekers (1).

B. henselae is de verwekker van kattekrabziekte. Kattekrabziekte begint 3 tot 5 dagen na een kattekrab of beet. De rode papels worden dikwijls niet opgemerkt en worden gevolgd door een lokale lymfeklierzwellings. De ziekte kan gepaard gaan met koorts, hoofdpijn en algemene malaise. Bacillaire angiomatose bij HIV-patiënten kan zowel de huid als de diepe organen (peliosis van de lever) aantasten en gaat gewoonlijk gepaard met hoge koorts en algemene malaise. Door een kattekrab of beet kan ook *Pasteurella multocida* worden overgedragen.

In de VSA wordt het aantal gevallen van kattekrabziekte geraamd op 24000 per jaar (4). De meeste gevallen komen voor bij kinderen van 2 tot 14 jaar. Vooral jonge katten blijken te fungeren als reservoir van de ziekte. De mogelijke rol van kattevlooiën (*Ctenocephalides felis*) bij de overdracht van kattekrabziekte staat nog niet helemaal vast.

Laboratoriumdiagnose

De kweek van *Bartonella* spp. of het aantonen via PCR behoren (voorlopig) niet tot de mogelijkheden van een routinelaboratorium. Serologische diagnose door middel van immunofluorescentie is daarentegen wel mogelijk. Een titer $\geq 1/64$ voor IgG antistoffen is suggestief voor een recent contact.

Behandeling

In vitro zijn *Bartonella* spp. gevoelig voor cefalosporines van tweede en derde generatie, cotrimoxazole, fluoroquinolonen, rifampicine, aminoglycosiden, macroliden en tetracyclines. In de meeste gevallen opteert men voor een (neo-)macrolide of doxycycline (1, 2, 3).

Literatuur

1. Anderson BE & Neuman MA. 1997. *Bartonella* spp. as emerging human pathogens. *Clinical Microbiology Reviews*, 10, 203-219.
2. Schellekens JF. 1996. Kattekrabziekte en andere infecties met *Bartonella*-species. *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*, 140, 144-147.
3. Sanford Group. 1998. The Sanford guide to antimicrobial therapy. Antimicrobial Therapy Inc., Vermont.
4. Welch DF & Slater LN. 1995. *Bartonella*, p. 690-695. In Murray PR *et al.* (ed.), *Manual of Clinical Microbiology*, American Society for Microbiology, Washington DC.

M. Lontie